Herbert Hoover försvarar sig

ÅR 1928 VANN det republikanska partiet, med Herbert Hoover som kandidat, presidentvalet för tredje gången i följd. Majoriteten var emellertid, 444 elektorsröster mot 87; till och med några av sydstaterna röstade för Hoover i protest mot demokraternas kandidat Al Smith, som genom sin katolicism och sin kritik av rusdryckesförbudet irriterade Södrens protestantiska puritaner. År 1932 besegrades Hoover av Franklin Roosevelt; den slutsiffrorna majoritet var ännu större än Hoovers fyra år tidigare, 472 elektorsröster mot 59. Orsaken till den enorma omkastningen var inte svår att finna. Det var den ekonomiska kris som började med katastrofen på New York-börsen i december 1929 och sedan resulterat i en arbetslöshet på 15 miljoner. Franklin Roosevelt tillträdde presidenturen en månad efter det Hitler blivit tysk rikskansler — samma faktorer befingade de båda framtida motståndarnas triumfer.

Då Hoover blev president tyckte han — ingenjören, företagaren, organisatören — personifiera Initiativkraften och det snabbt stegrade välståndet i det kapitalistiska Amerika. På åtta år, förklarade han i ett valtal, hade befolkningen ökat med 8 procent och nationalinkomsten med 45 procent; 6 miljoner telefoner, 7 miljoner radioapparater, 14 miljoner automobiler hade tillkommit; antalet elever i läroverk hade vuxit med 66 procent och i högre läroanstalter med 75 procent. "Med Guds hjälp skall vi snart uppleva den dag då fattigdomen utrotats inom denna nation." Då Hoover avgick hade produktionen sjunkit med en tredjedel, köerna av arbetslösa var redan välkända bilder i varje amerikansk storstad, de hjälpsökande veteranerna hade med militär fördrivits från Washington. Det är denna utveckling, mer än något annat, som revolutionerat våra föreställningar om politik.

Hoover och republikanerna fick skulden. De hade — liksom de ledande ekonomerna — förnekat möjligheten av en allvarlig kris, och då denna kris kom hade de talat om naturens självläkedom och välståndets snabba återkomst; det gällde att ta saken lugnt och att inte förvirra sig. Nu blev de förhånade som den amerikanska politikens Bourboner, som härdlärtade, okunniga och enfaldiga.

*

Det är därför väl förståeligt att andra delen av Hoovers minnen, (*The Memoirs of Herbert Hoover*, Macmillan, pris 5 dollar) har ett drag av försvarsskrift. Den tid han skildrar är 1920—1923, alltså sin verksamhet som minister och president; uppfattningen av och hållningen till den ekonomiska krisen reserveras dock i huvudsak till en följande del av verket. I den tidigare utkomna första delen beskrev Hoover sitt utomordentligt framgångsrika arbete som Ingenjör — i Australien, Kina, Kanada, Mexiko, England — och som ledare av amerikanska hjälpaktioner i Europa under och efter det första världskriget. Det var som organisatör av välgörenhet i förut okänd omfattning som han främst vann sitt rykte; då han vid 46 års ålder kom tillbaka till Amerika fördes han på tal som presidentkandidat inom båda partierna, och hans utnämning till handelsminister i Hardings kabinett 1921 väckte allmänt gillande. Då Coolidge blev president vid Hardings död och sedermera omvaldes stannade Hoover kvar som en av regeringens starkaste medlemmar, och hans nominering till republikansk kandidat år 1928 skedde vid första omröstningen med överväldigande majoritet.

Coolidge (till vänster) och Hoover

Hoover betonar ofta att hans liberalism — ordet är för honom ett vackert ord, ett honnörsord — inte innebär tro på "den osynliga handen" och laissez faire; staten måste på skilda områden kontrollera, hjälpa och samordna. När det gällde socialpolitik, tillvaratagande av nationella resurser och ingripanden mot påtagliga missförhållanden tog också Hoover initiativ av stor betydelse. Han verkade för förbud mot barnarbete genom unionell författningsändring och för generell begränsning av arbetstiden genom fria överenskommelser — i början av hans offentliga verksamhet var tolv timmars arbetsdag inom många yrken det vanliga, mot 40 timmar i veckan i våra dagar. I fråga om utnyttjande av vattenkraft, skogar och andra naturtillgångar var han en framgångsrik förkämpe för statliga åtgärder.

Ivern att organisera och förbättra framträdde också inom utrikespolitiken. Hoover var från början anhängare av Nationernas förbund och arbetade — då tanken att USA skulle ansluta sig till detta blev utsiktslös efter 1920 års val — för deltagande så långt möjligt i det internationella samarbetet. Han drog tillbaka de i skilda mellanamerikanska stater stationerade ockupationstrupperna och ivrade för den politik — "den gode grannens politik" — gentemot det latinska Amerika som sedermera fått Franklin Roosevelts signatur. Ett intressant avsnitt i memoarerna behandlar den vädiga, främst av Hoover organiserade hjälpen till Ryssland vid hungersnöden 1921, en hjälp som enligt auktoritativa ryska uttalanden räddade många miljoner människoliv; den ryska regeringen förklarade att "Sovjets folk aldrig skall glömma den hjälp som det amerikanska folket givit", men den ryska propagandan började snart att i detta humanitära verk spåra lömska personliga och politiska avsikter.

Samtidigt som Hoover sakligt och anspråkslöst redogör för allt detta gör han uttalanden som tyder på en i mycket gammaldags, konservativ inställning. Därmed avses inte hans kritik av socialiseringstanken, den kan varje liberal instämma i: ett förstatligat näringsliv är oförenligt med den andliga och politiska frihet som är demokratins fundament. Men Hoover framhåller ständigt riskerna av statliga aktioner på det ekonomiska området, han tror i stort sett att även de svåraste kriser skall kunna bemästras utan avsevärda ingripanden; om republikanerna hade fått stanna vid makten 1929, hade depressionen snabbt övervunnits, skriver han, genom vida mer begränsade åtgärder än dem Roosevelt tillgrep. Även när det gäller den internationella politiken märks en liknande dubbelhet (hårmed avses inte något ohederligt) i framställningen. Hoover skriver med en viss misstro och oviljа om Europa — han förstår "mycket väl varför våra förfäder gav sig i väg därifrån" — och prisar den amerikanska livsstilen på traditionellt sätt. Man förstår rätt väl att denne man efter sitt misslyckande blivit ett samlande namn för konservatism och isolationism: det beror emellertid snarare på att den amerikanska politiken och opinionen förändrats än på en ändring hos Hoover.

*

Hoovers energi, skicklighet och redbarhet är lätta att erkänna och präglar även hans memoarer. Hans intelligens tycks inte vara förenad med några intellektuella intressen. Det korrekta tillbakadragna, puritanska draget är så starkt att han verkar något trångsynt och trumpen; en liten uppsats om fiske visar dock att han på detta visserligen lättillgängliga område kan förete pennyt och humor. Med denna sinnesart sammanhänger att karaktärstiker och anekdoter nästan totalt saknas. De människor Hoover haft att göra med nämnes i regel blott med några vänligt intetsägande ord. Calvin Coolidge — att lämna av artiklar och memoarer ett monstrum av begränsning och ledsamhet — hålles med orden "att Amerika är en bättre plats därför att han levat där"; utrikesministern Hughes — en verkligt betydande politiker och jurist — "måste hedras därför att han ökat nationens moraliska och andliga rikedom"; miljardären och finansministern Mellon "bör hedras därför att han ökat Amerikas både materiella och andliga tillgångar".

President Harding — personifikationen av slapp välvilja, varmt offentligt leende, klappningar på ryggen och larvighet på lunchklubbar — tyckte Hoover dock inte om. Det lilla korrumperade gäng där Harding grogerade och spelade kort var ett helt annat än den respektabla kretsen av ledande ministrar, med Hughes, Mellon och Hoover i spetsen. Men ibland blev det möten och friktion. En enda gång blev Hoover och Hughes inbjudna på poker; de gick klockan tio på kvällen, då det roliga skulle börja. Hoover beordrades att följa med Harding på den resa till Alaska som blev presidentens sista; kortspelet började klockan nio på morgonen och fortsatte med avbrott för måltiderna till sent på natten. "Av någon orsak fick jag en motvilja mot bridge under den resan och har aldrig spelat det sedan." Det finns inte en antydan om att Harding berikat nationen.

HERBERT TINGSTEN

ELSA GRAVE I ÖDEMARKSTORP

En "asocial" roman sitter som klister och väntar på att bli färdigskriven

I ett rött ödemarkstorp på en ände inne i skogen vid Timsfors utanför Markaryd bor skaldinnan Elsa Grave med sina två småflickor. Det är sydligaste Småland. Blåklockorna växer högt i gräset. Ett vanvärdat äppelträd ger skugga över en gammal trädgårdssoffa. En ko går och pjinglar bakom gårdsgrind med en hjälfva om halsen. En vit katt springer på skjorv från pumpen in i stugan och bär en unge i nackskinnet. Luften står stilla. Allt är avlugnat.

Därför bor Elsa Grave gärna här. Hon känner sig själv avlugnad när hon kommer hit från Lund om sommaren för att stanna till sent på eftersommaren. Livet går att göra så förenklat här. Det är avstånd till alla förgiftelser. Arbetsron är självklar.

Skogen är märkig, den känns nästan tropisk i den stilla luften. Elsa Grave älskar det unkna. Hon har ingen längtan till kusten eller vidare eller lufdrag. I Timsfors får hon förnämeligen av unkenhet. Hon går i böga gummistövlar för ormarnas skull och plockar bär och svamp och mossa i skogen och ängskanterna. Mossan luktar som ammoniak. Hon tycker så mycket om doften att hon stoppar mossen i munn och smakar på den. Hon lever inte direkt vildmarkslivet, men ibland är det närapå. Hon och flickorna går omkring nakna om dagarna, ingen stör och ingen kommer. När det regnar går de ut och ställer sig i gräset och duschar.

Elsa Grave har skrattet nära till hands. Hon skrattar åt sig själv

skick har segrat i vårt land, i SSSR. För det kämpar också ar-

betarna i de andra länderna. Kunskapen om historien hjälper oss att förstå varför socialismen måste segra i hela världen."

Den sovjetryska historieundervisningen uppfostrar alltså till en världsåskådning. Man skulle kunna uttrycka saken så att medan det icke-marxistiska historieundervisningen är ödmjuk inför det faktiska och ser sin uppgift i att "vrie es eigentlich gewesen", hur det egentligen varit, så vill historiestudiet i Sovjetunionen dessutom klarlägga hur det måste komma att gå.

I de svenska metodiska anvisningarna för undervisning i historia vid läroverken heter det bl. a.: "Oparteiskhet i framställningen och försiktighet i omdömen måste noga iakttagas. Paneegyriker och hårda domar, skönmålningar och svartmålningar böra i lika mån undvikas. Uttalanden och omdömen, som kunna vara ägnade att utsä misstro och tvedräkt mellan folken, måste hållas borta. När det gäller omtvistade frågor bör alltid påpekas att olika uppfattningar gjort eller ännu göra sig gällande." I den sovjetryska historiemetodiken heter det bl. a.: "Ett riktigt urval och ett riktigt generaliserande av historiska fakta uppfostrar elevernas tänkande och leder dem till en riktig, marxistisk förståelse av historien — — — På så sätt bildas under historieundervisningens gång hos barnen de första grunderna till riktiga politiska åsikter och övertygelser, ett riktigt förhållande till fakta och människor." Om historieläsarens uppgift heter det: "Läraren måste under lektionen vara en lidelsefull bolsjevistisk agitator och propagandist." Om den goda lärarens elever heter det: "De är stolta över sitt Fosterland hedrolska förgångna och nutid. De älskar sitt Fosterland och hatar dess fiender — — —. Studiet av historien har spelat en stor roll i dessa skolbarns kommunistiska fostran."

Den sista meningen understryker längre fram med citat av Stalin och Lenin, varpå historiemetodiken fortsätter: "Genom allt detta förklaras den utomordentliga uppmärksamhet som partiet och staten ägnar den historiska vetenskapen och höjandet av den historiska bildningsnivån i vårt land. — — — Huvudmålet för historieundervisningen består däri att hon eleverna utveckla en marxistisk-leninistisk världsåskådning, däri att eleverna lär känna och förstå vårt Fosterlands forntid och nutid, att de älskar Fosterlandet och är beredda att tjäna Fosterlandet."

Talet om att partiet och staten ägnar historiestudiet en utomordentlig uppmärksamhet är inga överord. I varje fall är läroböckerna, jämförda med motsvarande svenska, synnerligen omfångsrika. Således omfattar den allmänna historien i de upplagor som artikelförfattaren haft tillgänglига och som är tryckta under åren 1945—1947 fyra delar med ett sammanlagt sidantal av nära 1.000 sidor, medan SSSR:s historia omfattar tre delar på sammanlagt mer än 900 sidor. Därtill kommer en samhällslära på cirka 250 sidor. Mängden presenterade data och fakta är mycket stor och överstiger vida vad de svenska skolböckerna meddelar. Hur mycket eleverna orkar lära sig av denna enorma kurs undandrar sig givetvis en utlänningens bedömande, men nog förefaller det som om de borde knäa under kunskapsbördans tryck.

I en kommande artikel skall lämnas några sidoprov på arten av det kunskapsstoff som de sovjetryska skolböckerna i historia meddelar.

SVEN VALLMARK

Fil. mag. Sven Vallmark belyser i denna och en följande artikel historieundervisningen i den sovjetryska skolan.

Sovjetrysk historieundervisning

Efterson skolan och undervisningen enligt den sovjetryska marxismens lära alltid står i den för tillfället härskande samhällsklassens tjänst såsom ett effektivt och lätthanterligt vapen i klasskampen, är det självklart att för kommunisten varje tal om fritt i uppfostran, om objektivitet och opartiskhet i dess förhållande till det härskande samhällssystemet är ett rent nonsens.

Men om man av denna anledning beskyller bolsjevismen för att uppfostra till ofrihet, opponerar sig dess företrädare bestämt. Enligt deras åsikt är det tvärtom det kapitalistiskt samhällssystemet som fostrar till ofrihet genom att i sina skolor av barnen skapa beskedliga och dugliga tjänare, kapitalets slavar. Endast det socialistiska samhällssystemet uppfostrar enligt dem till frihet och icke till träldjänst. Därav följer enligt den sovjetryska pedagogiken att "en person som uppfostrats i sovjetskolan måste stå mycket högre på den intellektuella uppfostringsskalan än en person som uppfostrats i en borgerlig skola".

I den lärobok i samhällslära som studeras i den sovjetryska tioåriga mellanskolan och som i huvudsak utgör en kommentar till den sovjetryska konstitutionen får eleverna lära sig att också de kapitalistiska länderna laborerar med begrepp som demokrati, medborgerlig frihet och medborgerliga rättigheter. Men det inskärpes att endast den socialistiska staten är en verklig demokrati och att endast där medborgarnas rättigheter är icke blott skenbara, eftersom den socialistiska statens medborgare icke är utsatta för kapitalismens exploatering. Med liknande resonemang vissa upp att den sovjetryska rösträtten, den sovjetryska yttrande- och pressfriheten, den sovjetryska asylrätten, föreningsrätten osv. är vida högre utvecklade än motsvarande begrepp i de kapitalistiska stater-na.

Framför allt är det vid studiet av den sovjetryska historieundervisningen nödvändigt att hålla i minnet att den sovjetryska uppfostran alltid främst syftar till att bibringa eleverna den marxistiska samhällsuppfattning vars grunddrag första gången klart teckna-des år 1848 i det av Karl Marx och Friedrich Engels framlagda "Kommunistiska manifestet" och som sedan ytterligare utvecklats i Marx', Engels', Lenins och Stalins skrifter.

I det kommunistiska manifestet säges som bekant historien vara klasskampens historia, och det förklaras att de idéer som kommer till uttryck i samhällslivet beror av de ekonomiska betingelserna. Denna uppfattning präglar de sovjetryska historieböckerna. Så här heter det i inledningen till studiet av den allmänna historien i mellanskolans femte klass under rubriken "Vad historien lär oss": "Genom att studera samhällets historia får vi veta hur det ena eller andra mänskliga samhället uppstått och hur det utvecklats. Den historiska vetenskapen visar att människorna under sin utveckling genomgått skilda stadier av samhälleligt liv. Vi har sett att människorna i början av sin historia levde under det ursprungliga gemenskapssamhällets villkor. Sedan bildades klasserna och klassorganisationen av samhällets slavägarsamhället, livegenskapens samhälle och senare det kapitalistiska samhället — alla grundade på exploateringen. Samhällets historia visar att man som resultat av den långa kampen mellan de förtryckta och deras förtryckare tillkämpar sig en ny samhällsordning utan exploatering och förtryck, utan godsägare och kapitalister. Detta nya socialistiska samhälls-

Skaldinnan Elsa Grave och kon Rosa, som nästan hör till familjen, fast hon tillhör grannsidan.

tredje pjäs också, som hon gett arbetsnamnet "Riddare och pelikan". Den försiggår i slottsmiljö, men är vardaglig på samma gång. Den handlar om en smål människa som det jävlar upp sig för, berättar hon och betecknar dramat som ett sorgligt spel.

Sagan som inte ville bli berättad

Ju fler hon får ungarna i sing. Ju förr kan hon komma i gång och skriva. De lägger sig smått och tidigt om hon lovar berätta en saga. Därför sitter hon och berättar en saga varje kväll, sina egna sagor som hon fantiserar ihop. Flickorna är tacksamma, hon ser hur de reagerar, de vill ha detaljer om ansikten och klädsel och är mest spända inför människors möten. Ju mer personerna individualiseras, ju skulligare och mer spännande tycker barnen att det är. Elsa Grave tycker det är roligt att berätta och känner hur hon lär sig av barnen. Hittills har hon inte skrivit ner någon saga, men har bestämt sig för att göra det. Det gick till så här:

En kväll blev hon trött på att berätta, ville sluta och ha barnen att somna. De protesterade.

— Sagan vill inte bli berättad, **svarade hon.**

Nästa kväll återkom barnen och bad mamma fortsätta med "Sagan som inte ville bli berättad".

Det har blivit många äventyr i sagan sedan dess. Den räcker till en hel sagobok, som Elsa Grave nu bestämt sig för att skriva och ge ut.

Den asociala romanen

Hon håller på med en roman sedan flera år. Den har blivit tjock nu, berättar hon. Hur tunn den blir när den är färdig vet hon inte. Hon bara skriver på, håller upp, fortsätter igen, håller upp. Hon kan inte slippa den, den sitter fast som klister. Den handlar om människans situation när hon vill fortsätta att vara sig själv. Den är en form av opposition mot samhället. Elsa Grave är ärolig att både hon och boken kommer att betecknas som asociala. Hon ler åt tanken.

Hon tycker om det primitiva på torpet på ett undantag när: hon skulle vilja ha en radiogrammofon här. Det går inte, elektricitet saknas. Hon längtar ofta efter musik. Hon finner musiken viktigast av alla konstarter och kan inte leva utan den; hon tror att ingen människa skulle kunna det. Hennes man är musikkännare och spelar fiol. Till yrket är han läkare. De har musiken som gemensam egendom, men också litteraturen. Elsa Grave har sin man som kritiker, och litar mer på hans omdöme än på ett eget och andras. Han kommer till Timsfors över söndagarna och är lika fast vid stället som den övriga familjen.

Ibland går Elsa Grave upp till gäststugan, som hon rett in till en primitiv ateljé, där hon kan måla tavlor och ungarna kladda figurer på stora papper på golvet. En gång tänkte hon bli målarinna. Sedan hon bestämde sig för författarskapet målar hon som amatör. Hon är road och fascinerad av att hålla på med färger och undrar ibland om hon verkligen gjort att val mellan dikt och konst eller om hon författarande står kvar och väljer.

Malice

Vid nässelbränning
septinal
SÄRBALSAM
med den skyddande hinnan

INVENTERINGS-REALISATION
Ett antal
BILKLÄDSLAR
passande såväl till för- som efterkrigsmodeller, utförsäljes under tillv.-kostnader.
PASSA PÅ TILLFÄLLET!
Adal bilklädsel
Smålandsgatan 4
Tel. 62 32 95, 61 23 73, 61 23 77.

Om Ni vill nå fler för att sälja mer — annonsera i DN!

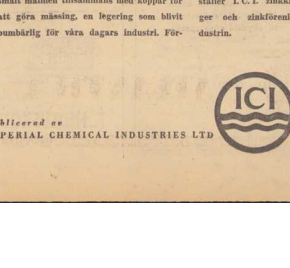

ZINK

Grundämnet zink förekommer i zinkblände — en naturlig form av zinksulfid — och i vissa bly- och silvermalmer. Zink, en hård, blåvit metall, producerades ursprungligen endast i Kina och på Sumatra och stora kvantiteter bröts en gång i England, men numera kommer det mesta av världens zinkproduktion från Nord- och Sydamerika samt Australien med närliggande öar. Århundraden innan zink framställdes i metallisk form hade de gamla grekerna smält malmen tillsammans med koppar för att göra mässing, en legering som blivit oumbärlig för våra dagars industri. Förutom i legeringar begagnas zink huvudsakligen till galvanisering av järnplåt och järntråd för att skydda mot rost. Zink användes också som taktäckningsmaterial, till hyisorna i elektriska torrbatterier, diverse beslag i bilar samt till klichéplåtar. Föreningar av detta grundämne äro välkända inom så vitt skilda områden som medicin, färgning och färgtillverkning. Förutom zinkträd och zinkplåt för den elektriska industrin framställer I. C. I. zinkkrompigment för färger och zinkföreningar för gummiindustrin.

Publicerad av
IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LTD
ICI
LONDON • ENGLAND

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.